

ХУЛОСАИ КОМИССИЯИ ЭКСПЕРТИИ

шурои диссертациони 6D.KOA-061 дар назди Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав оид ба диссертатсияи Хусайнзода Рухуллоҳ Салоҳуддин дар мавзуи «Саҳми Абурайҳони Берунӣ дар инкишофи донишҳои риёзӣ дар асрҳои миёна» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи ихтисоси 6D060100 – Математика, (6D060101-Таърихи илму техника (математика))

Комиссияи экспертии Шурои диссертациони 6D.KOA-061 дар назди Муассисаи давлатии таълимии «Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав» оид ба диссертатсияи Хусайнзода Рухуллоҳ Салоҳуддин дар мавзуи «Саҳми Абурайҳони Берунӣ дар инкишофи донишҳои риёзӣ дар асрҳои миёна» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи ихтисоси 6D060100 – Математика, (6D060101-Таърихи илму техника (математика)) аз 29-уми майи соли 2026 суратмаҷлиси № 1 дар ҳайат се нафар интихоб карда шуданд:

1. Сатторов А.Э. – узви шуро, доктори илмҳои педагогӣ (6D060101) – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот), профессор – раиси комиссия;

2. Қурбонов А.С. – доктори илмҳои химия, биология (6D060701) – аъзои комиссия;

3. Сафаров Ш.Р. – номзади илмҳои техникӣ (6D060408)– физикаи ҳароратӣ ва техникаи гармо) – аъзои комиссия.

Мавзуи диссертациони Хусайнзода Р.С. аҳамияти муҳими илмӣ дошта, бо он асоснок мегардад, ки омӯзиши таърихи математика воситаи муҳими қобилияти маърифатӣ ва эҷодии хонандагон дар ҷараёни фаҳмиши ҳуди математика ба ҳисоб рафта, дар раванди ҷаҳонбинии илмии онҳо нақши муҳим мебозад.

Ҳадафи асосии таҳқиқоти мазкур омӯзиши осори риёзии Абурайҳони Берунӣ, муайян кардани нақш ва саҳми ӯ дар ташаккул ва инкишофи донишҳои риёзӣ дар асрҳои миёна, инчунин, ошкор намудани паҳлуҳои камомӯхта ва тамоман наомӯхтаи баъзе аз бахшҳои риёзиёт дар таърихи илм ва техника мебошад.

Докторант дар раванди таҳқиқот ба чунин нағзҳои илмӣ ноил гардидааст:

– аввалин маротиба дар таърихи илми ватанӣ осори риёзии Абурайҳони Берунӣ аз лиҳози таърихи илм ва техника мавриди баррасӣ қарор гирифтааст;

– аввалин маротиба дар Тоҷикистони соҳибистиқлол нақш ва саҳми Абурайҳони Берунӣ дар ташаккул ва инкишофи бахшҳои гуногуни риёзиёт (назарияи ададҳо, тригонометрия ва алгебра) нишон дода шудааст;

– аҳаммияти омӯзиши осори риёзии Абурайҳони Берунӣ барои хонандагону донишҷӯёни МТМУ ва МТОК-и кишвар ба назар гирифта шудааст;

– дар доираи таърихи математика нақши осори риёзии Абурайҳони Берунӣ барои донишмандони баъдина баррасӣ гардидааст.

Диссертатсия аз тарафи муаллиф мустақилона навишта шуда, дорои ягонагии дохилӣ мебошад. Натиҷа ва нуктаҳои навини илмии барои ҳимоя пешниҳодшуда саҳми шахсии муаллифи диссертатсияро нишон медиҳанд.

Мавзӯ ва мазмуни таҳқиқот бо шиносномаи ихтисоси 6D060100 – Математика, (6D060101-Таърихи илму техника (математика)), ки аз рӯи он ба шурои диссертатсионӣ мувофиқи фармоиши Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуқуқи қабули диссертатсияҳо барои ҳимоя дода шудааст, мувофиқ мебошад. Ҳамзамон таҳқиқот ба талаботи Феҳристи ихтисосҳое, ки аз рӯи онҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дараҷаи илмӣ дода мешаванд, мувофиқат мекунад.

Комиссияи экспертӣ таҳқиқоти диссертатсионии Ҳусайнзода Рухуллоҳ Салоҳуддинро ҳамаҷониба мавриди баррасӣ қарор дода, онро кори баитмомрасидаи илмӣ-тахассусӣ меҳисобад, ки аз ҷониби муаллиф мустақилона ва дар сатҳи баланд ба анҷом расидааст. Натиҷаҳои асосии таҳқиқот дар 32 интишороти муаллиф, аз ҷумла 8 дастури таълимию методӣ, 6 мақола дар маҷаллаҳои илмии тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва 18 мақола дар дигар нашрияҳо ба таъби расонида шудаанд. Дар интишорот натиҷаҳои асосӣ, хулосаҳои таҳқиқот ва тавсияҳои муаллиф инъикоси худро ёфтаанд.

Миқдор ва сифати мақолаҳои дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба нашр расидаи унвонҷӯ ба талаботи Низомномаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, «Низомномаи Шурои диссертатсионӣ» ва меъёрҳои Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ (қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.06.2021, №267, бо тағйиру иловаҳо аз 26.06.2023, №295) пурра ҷавобгӯ мебошад.

Аз теъдоди таълифоти доктарабармеояд, ки талаботи банди 35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ (қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.06.2021, №267, бо тағйиру иловаҳо аз 26.06.2023 №295) нисбат ба наشري натиҷаҳои диссертатсия риоя гардидааст.

Дараҷаи эътимоднокии натиҷаҳо.

– асоси методологии диссертатсияро принсипи таърихият, таҳлили таърихӣ-илмӣ таърихӣ математика, таърихи ташаккули

донишҳои табиӣ, риёзӣ ва фалсафӣ ташкил намуда, имконият медиҳад, ки далелҳои таърихӣ вобаста ба ҳамгироии донишҳои риёзию табиӣ дар таърихи математика баррасӣ гарданд.

– дар ҷараёни таҳқиқот методҳои гуногуни маърифат: таҳлил, шарҳ, татбиқ, муқоиса ва хулосабарорӣ истифода шудаанд.

Пажӯҳишоти таърихӣ, ки бар ин усул асос ёфтаанд, метавонанд хусусиятҳои сифатан навро касб карда, зарурату аҳаммияти таърихи математикаро ба талаботи имрӯзаи ҷомеа тавсиф намояд, ки бидуни донишҳои таърихи математика дарку фаҳмиши математикаи муосир имконнопазир аст.

Натиҷаҳои ҳосилшуда, ки дар хулосаҳои ҷамъбастии диссертатсия ифода ёфтаанд, натиҷаи таҳқиқотро тасдиқ менамоянд ва ҳаллу фасли доираи масъалаҳои онро собит месозанд.

Автореферат мазмуну муҳтавои диссертатсияро пурра инъикос менамояд.

Натиҷаҳои умумии экспертизаи комиссияи экспертӣ

Мубрамии мавзӯи таҳқиқот, навгониҳои илмӣ, арзишҳои амалии онро ба назар гирифта, комиссияи экспертӣ ба чунин хулоса омад, ки диссертатсияи Ҳусайнзода Рухуллоҳ Салоҳуддинро, ки дар мавзӯи «Саҳми Абурайҳони Берунӣ дар инкишофи донишҳои риёзӣ дар асрҳои миёна», барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи ихтисоси 6D060100 - Математика, (6D060101 – Таърихи илму техника (математика)) кори таҳқиқотии мустақилона анҷомёфта буда, ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ мебошад ва онро барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи ихтисоси 6D060100 - Математика, (6D060101 – Таърихи илму техника (математика)) ба ҳимоя қабул намудан мумкин аст.

Комиссияи экспертии Шурои диссертатсионии 6D.KOA-061 диссертатсияи Ҳусайнзода Рухуллоҳ Салоҳуддинро, ки дар мавзӯи «Саҳми Абурайҳони Берунӣ дар инкишофи донишҳои риёзӣ дар асрҳои миёна», барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи ихтисоси 6D060100 - Математика, (6D060101 – Таърихи илму техника (математика)) таҳлил ва муҳокима намуда, дар асоси бандҳои 60 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ

ҚАРОР ҚАРД:

1. Диссертатсияи Ҳусайнзода Рухуллоҳ Салоҳуддин дар мавзӯи «Саҳми Абурайҳони Берунӣ дар инкишофи донишҳои риёзӣ дар асрҳои миёна», барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи

6D060100 - Математика, (6D060101 – Таърихи илму техника (математика)) ба ҳимоя қабул карда шавад.

2. Комиссияи экспертӣ муҳаққиқони зеринро, корҳои илмӣ-таҳқиқиашон ба ихтисоси 6D060100 - Математика, (6D060101 – Таърихи илму техника (математика)) мувофиқат доранд, ба ҳайси муқарризони расмӣ пешниҳод менамояд:

- **Шамсуддинниён Файзулло Мамадуллозода**, доктори илмҳои физикаю математика, профессори кафедраи таҳлили математикӣ ва муодилаҳои дифференсиалии Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав;

- **Шамсудинов Муъмин Инъомҷонович**, номзади илмҳои физикаю математика, дотсенти кафедраи ҷисмҳои саҳти Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Б. Гафуров.

3. Ба сифати муассисаи пешбар **Донишгоҳи байналмилалӣ сайёҳӣ ва соҳибкорӣ Тоҷикистон** тавсия дода шавад.

4. Барои ҷойгир намудани эълон оид ба ҳимоя диссертатсия дар сомонаҳои Муассисаи давлатии таълимӣ «Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав» ва Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон розигӣ дода шавад.

5. Барои ҷопи автореферат бо ҳуқуқи дастнавис (100 адад) ва ирсол гардидани он ба суроғаҳои таъиншуда иҷозат дода шавад.

Раиси комиссияи экспертӣ:

доктори илмҳои педагогӣ, профессор Сатторов А.А.

Аъзоёни комиссияи экспертӣ:

доктори илмҳои химия, профессор Курбонов А.С.

номзади илмҳои техникӣ, дотсент Сафаров Ш.Р.

Тасдиқ мекунам:

Сардори ШК ва КМ

МДТ ДДБ ба номи Носири Хусрав

«_____» _____ соли 2026

Исҳоқзода М.М.